

OBSAH.

	Stránka
I. Předmluva	V
II. Úvod:	
1. Literatura »bláznovská«: Její vznik. Sebastian Brant, Narrenschiff; Geiler z Kaisersberka; Wimpheling; Erasma Roterodámského Chvála bláznovství	VI
a) <i>Ironická enkomia</i>	VIII
b) <i>Literatura pijanská</i> : Jana ze Schwarzenberga Instruction 1516, vydaná po česku r. 1538. Sebastiana Franka, Laster der Trunckenheit 1531, vydáno po česku r. 1537. Potvorný drak apokalyptický 1642. Alše Knoblocha z Pirnsdorfu Písně o trunkopolství 1561. Šebastian Ox z Kolovsi, satira o Vomizíně z let 1563—77.	VIII
c) <i>Grobiánská literatura</i> . Její vznik a vývoj od Dedekindova Grobiana r. 1549, pozdější překlady, mezi nimi: Práva nepravá nezdořilého doktora Krobiana (Hrubeše). Příbuznost Frantových Práv s Právy Krobianovými	XIII
d) <i>Parodie předpisů lékařských a právnických</i> . Artikule pro cechy zábavné, bláznovské. Scheidt, Murner (Schelmenzunft), Bock (Der vollen Brüder Orden), Jodocus Gallus (Monopolium et societas vulgo das liechtschiff). Monopolia (bratrstva) rozmanitá: Gribus, Schelmenzunft; Schramm, Schweinezunft. Podobné skladby staročeské podle cizích vzorů	XVII
2. Frantova Práva, vydaná v Norimberce r. 1518. Brojení staročeských mravokárců proti Frantovým Právům. Jiří Melantrich podle zachovaného inventáře prodával Frantova Práva a Pranostiky. Exemplář se nezachoval žádný. Franta, Frantovský, Frantovství v lidové tradici i v literatuře. Vydání Jana Mantuana v Norimberce r. 1518, unikát ve sborníku bibliotheky Petrohradské akademie. Popis, výklad titulního listu, zkráceného hesla Mantuanova a vyobrazení, dedikace Linhartovi Jílkovi z Doubravky. Výklad názvu Franta, Frantova Práva	XIX
3. Henrici Bebelii Libri facetiarum — základní pramen Frantových Práv. Rozbor Frantových Práv. Úvaha o jejich původu. Prvky domácího humoru a cizí prameny. Rozprávky hlavně čerpány z Bebelovy sbírky: 1. Kovář Paška v nebi a v pekle. 2. Lev, vlk a osel putující do Říma. 3. Měštka ve varech (lázních). 4. Žena posílá nebožtíku mužovi na onen svět peníze a šaty. 5. Pe-	

níze — smrt! 6. Nohavice oběšeného. 7. Poučování sedláka o nej- světější Trojici. 8. Nalezený prsten připadne ze tří žen té, která nejchytřeji oklame svého muže. 9. Uhlíř zázračným vševědem a doktorem. 10. Sedlák peněžitý rozumí výhrůžkám vyděračného pána (z Poggiovy sbírky Liber facetiarum). Význam rozprávek ve Franto- vých Právech pro studium lidových pohádek a vtipů	XXVI
4. Frantova Práva v literatuře polské a jejich vliv na Rusi. Polská »Frantowa Prawa«, »Jus Frantorum«, známá jen podle jména, výtisk ze XVI. století se nezachoval. Skladba příbuzná Jana Dzwon- nowského (pseudonym), Statut na lotry (Przywilej Frantowskiego Cechu). Polská slova Frant, Frantowski, Frantowka, měla stejný význam jako v staročeštině. Na Rusi Frant, Frantovskij, Frantovstvo, Frantiti značí: švihák, moda přemrštěná, šatiti se podle mody, fintiti se. Působil tu vliv polský. Knížka známa není	XXXI
III. Text »Frantových Práv«	3
IV. Přílohy:	
1. List od stavův pekelních všem pitelům na svět poslaný. (Úvod knihy: Hanuše ze Švorcperka Instrukcí, 1538)	31
2. Alše Knoblocha z Pirnsdorfu, Písně dvě nové o trunko- polství, jinak o puol a plnou douškem připíjení r. 1561. (Unikát v bibliothece Musea království Českého)	34
3. Právo a řád ve Vomizíně, Zlomek satirického skládání z let 1563–77 (Unikát v bibliothece Musea království Českého)	38
4. Práva nepravá nezdvorného doktora Krobiána, v nichžto pod žertem opravdově mnohé nynější nemravy směšné předsta- vuje	40
Seznam autorů, slov a věcí	55